

Mikrokozmosz fotósorozat

Zágonyi Petra

Nyugat-Magyarországi Egyetem, MNSK

Képi ábrázolás szak, 3. évfolyam

Butak András, intézetigazgató, tanszékvezető, főiskolai docens

„A mikrokozmosz görög eredetű szó. Ellentétével, a makrokozmoszsal az ember és a kozmosz kapcsolatáról az ókori keleten kialakult fogalompár. Elmélete szerint a kozmosz az ember, az ember a kozmosz tükre, megfelelője. Szent Bonaventura szerint a megismerés folyamán a makrokozmosz az öt érzék kapuján át lép be lelkünkbe, a makrokozmoszba.

A kozmosz a nagyvilág, az emberi szervezet a kisvilág. Az embert a kozmoszhoz viszonyítva mikrokozmosznak, az emberi természetet a kozmosz-természet ellentétpárjának, ennek analógiájára Istent makroantroposznak, az isteni természetet az emberi természet ellenpárjának tekintették. Eszmei forrása a keleti teremtményszok és a késő hellén csillagkutatása.

A népi gyógyítás szerint a mikrokozmosz testi és lelki jóléte az egész makrokozmosztól függ, mely a külön testtel és külön szellemmel bíró dolgok működését egybekapcsolja, s melyen belül az egyes tagok együttműködésben, együttérzésben, kölcsönhatásban élnek, azaz testi és lelki erejükkel a velük szükség szerint együttműködő, tehát rokon világtagra hatással vannak, bennük állapotváltozást idézhetnek elő.

A zenében a mikrokozmosz a legmagasabb rendű tartalom kifejezése a legegyszerűbb zenei eszközökkel.”

A fenti sorok a Magyar Katolikus Lexikonból származnak. Fotózásaim során fontosnak tartom, hogy a kép, amit készítek, hordozzon valami mélyebb tartalmat, elvontabb értelmezhetőséget. Ezért általában nem konkrét, felismerhető témát választok, hanem olyat, amit nézve az ember kicsit eltöpreng, azáltal valami megfogja, kérdések rémlenek fel benne. A legalapvetőbbtől a személyes érzésekig: Mit ábrázol a kép? Hogyan készült? Milyen technikát alkalmazott az alkotó? Mi veszte rá erre? Mi az értelme a képnek? Vagy esetleg eszébe juttat valami olyat, ami az egyéni értelmezésének, világának, gondolkodásának szüleménye. Hiszen minden ember más. Miért kéne konkrét kereteket szabni? Ez tesz minket emberré. Ez teszi a világot sokszínűvé. Így áll össze a makrokozmosz, különböző fajtájú és egyéniségű emberekből, a mikrokozmoszból. Ez a nagy és összetett világnak a lekicsinyített mása mindenkiben ott van. Így lesz teljes a kép.

Megismerés. Ez egy fontos eleme a létezésnek. Önmagunk megismerése által lehetünk képesek mások megismerésére is. Hiszen ha nem értjük mi az alapja

valaminek, hogyan épül fel, mi a működési elve, miért így történik, ahogy; nem áll össze a „kép”. És ezt a „képet” hívhatjuk saját belső világunk kivetülésének is, ahogy mi látjuk a körülöttünk lévő dolgokat, embereket, kapcsolatainkat másokkal, vagy a természettel. Más szempontból a „kép” szerepelhet műalkotásként is. Egy rajz, egy festmény csak akkor működik, az ábrázolt tárgyak és személyek csak akkor állnak össze egy valóság kivetüléseként, ha fel van építve szerkezetileg. Nem kezdhetek egy portrét a hajszálok megrajzolásával, megfestésével, amíg háttérrel sincs és az alak nincs felvázolva. Hiszen hogy lehetne egy templomot felépíteni, ha a kupolával kezdjük? Mindennek meg van a sorrendje, így érvényesül az ok-okozat. Így nyer minden értelmet.

Az emberi kapcsolatokat is hasonlóan fel kell építeni. Itt ugyanúgy számít az ésszerűség, amihez persze még rengeteg dolog társul a befogadásig. A társadalmi konvencióktól kezdve az egymás tiszteletén alapuló barátságig. De elsősorban mindennek a feltétele a megismerés. A másikkal való törődés, és hogy figyeljünk rá. Ezek alapvető elemei az emberi természetnek, amit sajnos saját problémáink és önfejlődésünk háttérbe szorítanak.

Hol van a harmónia? Mi a valóság? Talán ezt valahol magunkban kell keresni. Talán ezért az emberi szervezet a kisvilág, s eképp a kozmosz-természet és az isteni természet ellentétpárja. S mint ahogy a reneszánszban a természet utánzása volt a követendő példa, számunkra is a környezet, az élővilág fenntartása a cél. A természet megmutat mindent, amit tudni akarunk. Megtaláljuk benne igazi valónkat, saját énünket. Megtapasztalhatjuk vele a világot, a valóságot, s ezáltal saját magunk is megismerhetjük. Megtalálhatjuk a magunk mikrokozmoszát.

Mit látunk a csillagokban? Annyit tesz, mit látunk magunkban. Nyáron akár egész éjjel tudnám bámulni a tiszta eget. Ez vajon miért van? Nem csak egyszerűen megnyugtat és kikapcsol, hanem ráébreszt valamire. Elgondolkodom a világ és a saját dolgaimon. Úgy érzem, mintha ez az egész, amit testnek nevezünk csak egy ruha, amit valójában a szellem mozgat. A szellem, ami egyet jelent a mindenséggel. Egy lánc része. És valahonnan fönről származik, messziről. Talán a csillagok tudják. Talán amikor elvész egy közülünk, kialszik egy közülük is; és amikor életet adunk egy újabb „láncszemnek”, újabb csillag születik az égen is. Vajon van párhuzam kettőnk közt? Lehet, hogy minden amit keresünk, odafent van? Életünk csak egy aprócska csillag az

ég végtelen tengerén? Mi csak egy vagyunk a sok közül. Egy parányi homokszem a világmindenségben. De nem akármilyen. Testünk az eszköz, lelkünk ad személyiséget és szellemünk irányít, összekapcsol minket, egy magasabb, transzcendens világ részévé tesz. Minden egyén más és más, így áll össze a „kép”.

„*A mikrokozmosz testi és lelki jóléte az egész makrokozmosztól függ*”, azaz a belső egyensúlyunk meghatározza a külső világot, környezetünket, más emberekre hatással van. Sőt, nem csak emberekre. Az állatok is így működnek. Érzik lelkünk rezgéseit, s képesek átvenni is azt. Ezért mondják a kutyákról, hogy olyanok, mint a gazdájuk. Ha feszültebb vagyok, a kutyám érzi és tartózkodóbban viselkedik; ha izgatott vagyok valamiért, ő is az lesz; amikor azonban nyugodt és magabiztos vagyok, ellazul és lefekszik. Ez vonzza őket. Ez a természetes állapot számukra és persze számunkra is. A természet mindig megmutatja a helyes utat, csak észre kell vennünk.

Ez az, amit fő szempontként használok fotózás közben. A természet adta lehetőségeket próbálom kihasználni, úgy hogy valami újat mutassak, másat nyújtsak, mint a megszokott. Ezért nem használok semmilyen utólagos beavatkozást munkám során. Nincs semmi trükk, se filter, se maszk, még a méretezést is elvetem. Képeim úgy készülnek, ahogy egy fényképezővel lehet. Igaz, digitálisan, a gyorsaság és átláthatóság érdekében, de szerintem ez nem befolyásolja a hatást másként.

A Mikrokozmosz című fotósorozat monokróm stílusban készült. Természetjárásaim során sokat fotózom a vizet. Figyelem változásait, tulajdonságait; a tükröződés és a fényelnyelő képessége az, ami legjobban vonz. Egyes tárgyak elmerülnek benne, mások lebegnek tetején és szállítja őket. És itt nem mindig érvényesül a gravitáció törvénye. Van, hogy hatalmas több tíz méter hosszú fákat is el tud vinni a felszínen. Ezen tulajdonsága vont párhuzamot a világegyetemmel, a benne lévő csillagokkal, a testek pedig bolygókként is tekinthetők. Így áll össze a makrokozmosz a benne lévő mikrokozmosszal, s a kozmosz az emberrel.

A kép tehát valójában a víz felszíne, s a rajta utazó levelek, ágak, melyek a lemenő nap sugarainak tükröződésében válnak azzá, amit mi kozmosznak hívunk, s az ember az egyik fő alkotóeleme. Miként Bartók Béla Mikrokozmoszában, itt is a sok kis „darab” összeáll egy egésszé.